

a kultúra elszegényedésének tartani. Ez bizonyos szempontból igaz is: az emberek valóban kevesebbet olvasnak, valóban kevésbé fogékonyak a bonyolult elméleti okfejtésekre. Ami azonban a kultúra veszteségét jelenti az egyik oldalon, nyereséghez vezet a másikon. A mai ember vizuális felfogóképessége sokszorososan felülmúlja a csak egy-két évtizeddel korábbi önmagát: olyan részleteket és jelentési árnyalatokat fedez fel a látványban és mindezt olyan sebességgel, amelyre korábban nem volt képes. Ennek következményeként megnőtt a vizuális igényessége: fontossá váltak számára a színek, a formák, a terek. Az emberi képzelet már nem elégszik meg ködös érzetekkel, hanem éles képekre vágyik. Nem új jelen-

ség ez az emberi kultúra történetében, sőt azt kell mondanunk: valójában a kultúra most kezd visszatermi normális, évmilliók kerékvágásába, amelyből az újkor néhány évszázadának egyre inkább a nyomtatott betűre beszűkülő műveltsége kikököcsölte. Ahogy terjedt a könyvnyomtatás, úgy sorvadt el a képzet, formát, teret alkotó szellemiség, hogy átadja helyét egy új fogalomnak: a művészetnek, ahol a vizuális forma csupán ruhává vált az ideológia felett. A XX. század végére azonban az új technika teremtette eszközök visszahelyezték a látványt az őt megillető, régi helyre. Ne csodálkozzék tehát senki, ha ma egy vizuálisan gondolkodó kor tudósait a múlt korok vizuális világa érdekli. □

BUZÁS GERGELYNEK FORRÁS-ÜGYBEN, ENYHE ÉRZELMI REAKCIÓVAL

1. Nem csodálkozom, hiszen eredetileg is számoltam azzal, hogy frontvonalak húzódnak a művészettörténészek és az építészek, továbbá az előbbieket és a régészek között, bár az meglep, hogy (pl. a nem Visegrádon, hanem Esztergomban dolgozó) építészek és régészek között is lehet ilyesmi.

2. Ha filológus lenne, B. G. tudhatná: az ember új olvasatának érvényesítése érdekében nem mehet be a Széchényi Könyvtárba, hogy kijavítsa a Pray-kódeksben a Halotti beszéd szövegét, ellenben megteheti – nyomtatásban. Ennyit a „képet, formát, teret alkotó szellemiséget” „sorvasztó” könyvnyomtatás előnyéről, valamint arról is, miért nem a rekonstrukció a forrás (vö. Holnaptól így volt).

MAROSI ERNŐ

---

3. Talán ide illik: „Akár tetszik, akár nem, nekünk valóban a film-mesék színes és izgalmas világával kell versenyre kelnünk.” (Buzás Gergely: A múlt rekonstrukciója avagy a tudós felelőssége. *Műemlékvédelmi Szemle*, 1999. 1–2. szám, 22. old.) Nos, sem nem tetszik, sem nem kell!

4. A V4 felsorolásából kimaradt a lengyel és a szlovák (továbbá a magyar), viszont lényegesen bővült az Euro-perspektíva.

5. Látogassa Ön is a festői Visegrádot! (Posztmodernül: Élmenyromot az élmenyfürdők és a látványpékségek híveinek! – Végtere: a bevételi forrás is forrás.)